

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

معاونت پژوهش و فناوری

به نام خدا

مشور اخلاق پژوهش

مایاری از خداوند سبحان و اعتقاد به این که عالم محضر خداست و همواره ناظر بر اعمال انسان و به منظور پاس داشت مقام بلند دانش و پژوهش و نظریه اهمیت جایگاه دانشگاه در اعلیای فرهنگ و تمدن بشری، ما دانشجویان و اعضاء هیات علمی و احد های دانشگاه آزاد اسلامی متعهد می گردیم اصول زیر را در انجام فعالیت های پژوهشی مد نظر قرار داده و از آن تخلفی نکنیم:

- ۱- اصل برائت: التزام به برائت جویی از هرگونه رفتار غیر حرفه ای و اعلام موضع نسبت به کسانی که حوزه علم و پژوهش را به ثابتهای غیر علمی می آلائند.
- ۲- اصل رعایت انصاف و امانت: تعهد به اجتناب از هرگونه جانب داری غیر علمی و حفاظت از اموال، تجهیزات و منابع در اختیار.
- ۳- اصل ترویج: تعهد به رواج دانش و اشتهار نتایج تحقیقات و انتقال آن به همکاران علمی و دانشجویان به غیر از مواردی که منع قانونی دارد.
- ۴- اصل احترام: تعهد به رعایت حریم ها و حرمت ها در انجام تحقیقات و رعایت جانب تقد و خودداری از هرگونه حرمت شکنی.
- ۵- اصل رعایت حقوق: التزام به رعایت کامل حقوق پژوهشگران، پرسنل، و پرهیدگان (انسان، حیوان، نبات) و سایر صاحبان حق.
- ۶- اصل رازداری: تعهد به صیانت از اسرار و اطلاعات محرمانه افراد، سازمان ها و کشور و کلیه افراد و نهاد های مرتبط با تحقیق.
- ۷- اصل حقیقت جویی: تلاش در راستای پی جویی حقیقت و وفاداری به آن و دوری از هرگونه پنهان سازی حقیقت.
- ۸- اصل مالکیت مادی و معنوی: تعهد به رعایت کامل حقوق مادی و معنوی دانشگاه و کلیه همکاران پژوهش.
- ۹- اصل منافع ملی: تعهد به رعایت مصالح ملی و در نظر داشتن پیشبرد و توسعه کشور در کلیه مراحل پژوهش.

دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی
دانشکده ادبیات و علوم انسانی ، گروه الهیات و معارف اسلامی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A)
گرایش: فقه و حقوق خصوصی

عنوان :

بررسی فقهی حقوقی احکام میراث فرهنگی

استاد راهنما:

دکتر هادی عظیمی گرکانی

دانشجو:

مرضیه عامری برکی

زمستان ۱۳۹۴

تقدیم به

پدر و مادر مهربانم که همیشه مراد رسیدن به محال و تعالی حمایت کردند.

شایی که بهترین سخات زندگیتان را در راه رسیدن به محال و تعالی من صرف نمودید و ثانیه های عمرتان را نزد بان

رشد و ترقی من قرار دادید، دستان مهربانتان را بوسیده و برود دیده منت می گذارم و اینزدیکتار به لطف داشتن

عزیزانی چون شما از عمق جان سپاسگزارم.

قدردانی:

بدین وسیله از زحمات استاد ارجمند جناب آقای دکتر هادی عظیمی کرکافی که با

رهنمودهای بی دریغ خود مرا راهنمایی نمودند صمیمانه سپاسگزارم.

تعهدنامه اصالت پایان نامه کارشناسی ارشد

اینجانب مرضیه عامری برکی دانش‌آموخته مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته به شماره دانشجویی ۹۲۰۱۰۷۹۱۳ در رشته الهیات- فقه و حقوق خصوصی که در تاریخ ۹۴/۱۰/۲۱ از پایان نامه خود تحت عنوان " بررسی فقهی حقوقی احکام میراث فرهنگی " با کسب نمره ۱۷/۵ و درجه عالی دفاع نموده‌ام بدینوسیله متعهد می‌شوم:

۱- این پایان‌نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه ، کتاب ، مقاله و ...) استفاده نموده‌ام، مطابق رویه های موجود، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست ذکر و درج کرده‌ام.

۲- این پایان‌نامه قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح ، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاهها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است .

۳- چنانچه بعد از فراغت از تحصیل ، قصد استفاده و هر گونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب ، ثبت اختراع و ... از این پایان‌نامه داشته باشم ، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.

۴- چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را بپذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت .

نام و نام خانوادگی : مرضیه عامری برکی

تاریخ و امضاء

بسمه تعالی

در تاریخ : ۹۴/۱۰/۲۱

دانشجوی کارشناسی ارشد خانم مرضیه عامری برکی از پایان نامه خود دفاع

نموده و با نمره ۱۷٫۵ به حروف هفده و نیم و با درجه مورد

تصویب قرار گرفت .

امضاء استاد راهنما

بسمه تعالی

دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی

دانشکده ادبیات و علوم انسانی

(این چکیده به منظور چاپ در پژوهش نامه دانشگاه تهیه شده است)

نام واحد دانشگاهی: تهران مرکزی	کد واحد: ۱۰۱	کد شناسایی پایان نامه: ۱۰۱۲۴۰۷۹۴۱۱۰۲۶
عنوان پایان نامه: بررسی فقهی حقوقی احکام میراث فرهنگی		
نام و نام خانوادگی دانشجو: مرضیه عامری برکی	شماره دانشجویی: ۹۲۰۱۰۷۹۱۳	تاریخ شروع پایان نامه: ۹۳/۱۰/۲۳
رشته تحصیلی: الهیات- فقه و حقوق خصوصی	نام و نام خانوادگی استاد راهنما: دکتر هادی عظیمی گرکانی	تاریخ اتمام پایان نامه: ۹۴/۱۰/۲۱
نام و نام خانوادگی استاد داور: دکتر مجید وزیری، دکتر معصومه رشاد		
چکیده		
<p>میراث فرهنگی امر مهمی است که از دیرباز مورد توجه حقوقدانان و شرع اسلام بوده است. از این رو بررسی جایگاه میراث فرهنگی و قوانین و مقررات و به طور کلی سیاستهای اتخاذ شده درباره آن می تواند برای اتخاذ سیاستهای درست در آینده با اهمیت و ضروری به نظر می رسد. جرائمی که علیه آثار تاریخی- فرهنگی صورت می گیرد عمدتاً در فصل نهم قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۵ تحت عنوان تخریب اموال تاریخی- فرهنگی مطرح شده اند که مواد ۵۵۸ الی ۵۶۹ متضمن آنهاست، تخریب، سرقت، خرید یا پنهان کردن اموال مسروقه، ایجاد تزلزل بنیان، قاچاق، حفاری، کاوش، عدم تحویل اموال مکشوفه، خرید و فروش آنها، تجاوز، تعمیر، تغییر، توسعه، انتقال و تغییر نحوه استفاده جرائمی هستند که به ترتیب در مواد مذکور مورد حکم قرار گرفته اند. میراث فرهنگی امر مهمی است که از دیرباز مورد توجه حقوقدانان و شرع اسلام بوده است. از این رو بررسی جایگاه میراث فرهنگی و قوانین و مقررات و به طور کلی سیاستهای اتخاذ شده درباره آن می تواند برای اتخاذ سیاستهای درست در آینده با اهمیت و ضروری به نظر می رسد. جرائمی که علیه آثار تاریخی- فرهنگی صورت می گیرد عمدتاً در فصل نهم قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۵ تحت عنوان تخریب اموال تاریخی- فرهنگی مطرح شده اند که مواد ۵۵۸ الی ۵۶۹ متضمن آنهاست، تخریب، سرقت، خرید یا پنهان کردن اموال مسروقه، ایجاد تزلزل بنیان، قاچاق، حفاری، کاوش، عدم تحویل اموال مکشوفه، خرید و فروش آنها، تجاوز، تعمیر، تغییر، توسعه، انتقال و تغییر نحوه استفاده جرائمی هستند که به ترتیب در مواد مذکور مورد حکم قرار گرفته اند. در این پژوهش ضمن بیان کلیاتی درباره میراث فرهنگی به بررسی جایگاه و ارزش میراث فرهنگی، حفاظت از آن و یونسکو و اقدامات آن در جهت حفظ این آثار پرداخته ایم و جرایم علیه میراث فرهنگی توجه به بعد کیفری و مجازات جرایم علیه تخریب و تضييع بررسی خلاءهای قانونی و ارائه راهکارهایی برای آن پرداخته ایم.</p>		

تاریخ
وامضا:

مناسب است
 مناسب نیست

نظر استاد راهنما برای چاپ در پژوهش نامه دانشگاه

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
	چکیده
	فصل اول: کلیات
۲-۱-۱-۱	کلیات
۲-۱-۱-۱	۱-۱-۱ بیان مسئله:
۲-۱-۱-۲	۲-۱-۱ اهداف پژوهش:
۳-۱-۱-۳	۳-۱-۱ اهمیت و ضرورت پژوهش:
۳-۱-۱-۴	۴-۱-۱ سوالات و فرضیه های پژوهش:
۴-۱-۱-۵	۵-۱-۱ روش پژوهش:
۴-۱-۱-۶	۶-۱-۱ پیشنهاد پژوهش :
۵-۲-۱-۲	۲-۱-۲ واژه شناسی
۵-۱-۲-۱	۱-۲-۱ تعریف فرهنگ
۵-۲-۲-۱	۲-۲-۱ تعریف میراث:
۶-۲-۱-۴	۴-۲-۱ تعریف عرفی برداشته از تعاریف لغوی:
۸-۲-۱-۵	۵-۲-۱ حفاظت
	فصل دوم: اهمیت و حفاظت از میراث فرهنگی
۱۰-۱-۲-۱	۱-۲-۱ تاریخچه میراث فرهنگی در ایران
۱۰-۱-۲-۱	۱-۱-۲ دلایل تخریب آثار تاریخی در گذشته:
۱۱-۱-۲-۲	۲-۱-۲ گنج یابی :
۱۲-۱-۲-۳	۳-۱-۲ تخریب بناها برای استفاده از مصالح آنها:
۱۳-۱-۲-۴	۴-۱-۲ از بین بردن شواهد اقتدار حکومت‌های پیشین:
۱۳-۱-۲-۵	۵-۱-۲ میراث فرهنگی در دوره قاجار:
۱۴-۱-۲-۵-۱	۱-۵-۱-۲ امتیاز انحصاری اکتشاف آثار قدیمیه در ممالک محروسه ایران ۱۸۹۵

- ۱۶-۱-۵-۲ قرار داد ۱۹۰۰.....
- ۲۱-۱-۶-۱-۲ تأسیس انجمن آثار ملی.....
- ۲۲-۱-۶-۲ ساخت موزه ایران باستان:.....
- ۲۲-۱-۶-۳ تأسیس فرهنگستان زبان:.....
- ۲۲-۱-۶-۴ تصویب قانون حفاظت از میراث فرهنگی:.....
- ۲۲-۱-۶-۵ تصویب قانون اوقاف در سال ۱۳۱۴.....
- ۲۲-۱-۶-۶ فعالیتها و حفاری های باستان شناسی.....
- ۲۳-۱-۷ میراث فرهنگی در دوره محمد رضا شاه.....
- ۲۵-۲-۲ احیاء و حفاظت میراث فرهنگی و اهمیت آن.....
- ۲۵-۱-۲-۲ ارزش و جایگاه میراث فرهنگی.....
- ۲۵-۲-۲-۲ یونسکو میراث فرهنگی:.....
- ۲۷-۱-۲-۲ کمیسیون جهانی مستقل فرهنگ و توسعه.....
- ۲۹-۲-۲-۲ کنواسیون ۱۹۵۴ لاهه در مورد حفاظت از میراث فرهنگی در زمان جنگ:.....
- ۳۰-۲-۲-۳ تعهدات ناشی از عضویت در کنوانسیون ۱۹۵۴:.....
- ۳۲-۲-۲-۴ کنوانسیون حمایت از میراث فرهنگی و طبیعی جهان (۱۹۷۲).....
- ۳۳-۲-۳-۳ اهمیت حمایت از میراث فرهنگی:.....
- ۳۳-۱-۳-۲-۲ اهمیت اقتصادی:.....
- ۳۴-۲-۳-۲-۲ اهمیت باستان شناسی:.....
- ۳۴-۴-۳-۲-۲ اهمیت مذهبی:.....
- ۳۵-۵-۳-۲-۲ اهمیت فرهنگی:.....
- ۳۵-۴-۲-۲ دلایل حفظ، پژوهش و معرفی میراث فرهنگی.....
- ۳۶-۱-۴-۲-۲ بند اول: علل ذاتی.....
- ۳۸-۲-۴-۲-۲ علل عارضی:.....
- ۳۹-۳-۴-۲-۲ علل عامدی:.....

فصل سوم: جرایم علیه میراث فرهنگی و مقابله کیفری با آن (جرم انگاری)

- ۳-۱-بخش اول - جرایم متضمن صدمات فیزیکی علیه میراث فرهنگی ۴۱
- ۳-۱-۱-جرم تخریب اموال تاریخی - فرهنگی (ماده ۵۵۸) ۴۱
- ۳-۱-۱-۱-عنصر قانونی ۴۱
- ۳-۱-۱-۲-عنصر مادی ۴۲
- ۳-۱-۱-۳-رفتار مرتکب: ۴۲
- ۳-۱-۱-۲-موضوع جرم: ۴۲
- ۳-۱-۱-۳-نتیجه رفتار مرتکب: ۴۳
- ۳-۱-۱-۴-وسیله و نحوه ارتکاب جرم: ۴۴
- ۳-۱-۱-۳-عنصر روانی: ۴۴
- ۳-۱-۱-۴-مجازات: ۴۴
- ۳-۱-۲-ایجاد تزلزل در بنیان آثار فرهنگی - تاریخی (ماده ۵۶۰) ۴۵
- ۳-۱-۲-۱-عنصر قانونی ۴۶
- ۳-۱-۲-۲-عنصر مادی: ۴۶
- ۳-۱-۲-۱-رفتار مرتکب: ۴۶
- ۳-۱-۲-۲-موضوع جرم: ۴۷
- ۳-۱-۲-۳-نتیجه رفتار مرتکب: ۴۹
- ۳-۱-۲-۴-مجازات: ۵۰
- ۳-۱-۳-جرم حفاری های غیر مجاز و کاوش در جهت دستیابی اموال میراث فرهنگی (ماده ۵۶۲) ۵۱
- ۳-۱-۳-۱-عنصر قانونی ۵۱
- ۳-۱-۳-۲-عنصر مادی ۵۳
- ۳-۱-۳-۳-رفتار مرتکب ۵۳
- ۳-۱-۳-۲-موضوع جرم ۵۴
- ۳-۱-۳-۳-نتیجه رفتار مرتکب: ۵۵

- ۵۶..... ۳-۳-۱-۳ عنصر روانی
- ۵۸..... ۴-۳-۱-۳ مجازات
- ۵۹..... ۴-۱-۳ جرم تجاوز به آثار تاریخی - فرهنگی (ماده ۵۶۳)
- ۵۹..... ۱-۴-۱-۳ عنصر قانونی
- ۶۰..... ۲-۴-۱-۳ عنصر مادی
- ۶۰..... ۱-۲-۴-۱-۳ رفتار مرتکب
- ۶۱..... ۲-۲-۴-۱-۳ موضوع جرم
- ۶۱..... ۳-۲-۴-۱-۳ نتیجه رفتار مرتکب
- ۶۱..... ۳-۴-۱-۳ عنصر روانی
- ۶۲..... ۴-۴-۱-۳ مجازات
- ۶۲..... ۵-۱-۳ جرم مرمت، تغییر، تجدید و توسعه غیرمجاز به اماکن فرهنگی - تاریخی (ماده ۶۵۴)
- ۶۲..... ۱-۵-۱-۳ عنصر قانونی
- ۶۳..... ۲-۵-۱-۳ عنصر مادی
- ۶۳..... ۱-۲-۵-۱-۳ رفتار مرتکب
- ۶۳..... ۲-۲-۵-۱-۳ موضوع جرم
- ۶۴..... ۳-۲-۵-۱-۳ نتیجه رفتار مرتکب
- ۶۴..... ۳-۵-۱-۳ عنصر روانی
- ۶۵..... ۴-۵-۱-۳ مجازات
- ۶۶..... ۲-۳ جرایم متضمن صدمات غیرفیزیکی علیه میراث فرهنگی
- ۶۶..... ۱-۲-۳ سرقت، خرید یا اختفاء اموال مراث فرهنگی (ماده ۵۵۹)
- ۶۷..... ۱-۱-۲-۳ عنصر قانونی
- ۶۸..... ۲-۱-۲-۳ عنصر مادی
- ۶۸..... ۱-۲-۱-۲-۳ رفتار مرتکب
- ۶۸..... ۲-۲-۱-۲-۳ موضوع جرم

- ۷۰.....۳-۲-۱-۲-۳ نتیجه رفتار مرتکب
- ۷۰.....۳-۱-۲-۳ عنصر روانی
- ۷۱.....۴-۱-۲-۳ مجازات
- ۷۲.....۲-۲-۳ قاچاق میراث فرهنگی (ماده ۵۶۱)
- ۷۳.....۱-۲-۲-۳ عنصر قانونی
- ۷۳.....۲-۲-۲-۳ عنصر مادی
- ۷۳.....۱-۲-۲-۲-۳ رفتار مرتکب
- ۷۳.....۲-۲-۲-۲-۳ موضوع جرم
- ۷۴.....۳-۲-۲-۲-۳ نتیجه رفتار مرتکب
- ۷۴.....۳-۲-۲-۲-۳ عنصر درونی
- ۷۶.....۴-۲-۲-۲-۳ مجازات

فصل چهارم : نتیجه گیری

- ۷۹.....۱-۴ نتیجه گیری و پیشنهادها:
- ۸۶.....منابع:

چکیده:

میراث فرهنگی امر مهمی است که از دیرباز مورد توجه حقوقدانان و شرع اسلام بوده است. از این رو بررسی جایگاه میراث فرهنگی و قوانین و مقررات و به طور کلی سیاستهای اتخاذ شده درباره آن می تواند برای اتخاذ سیاستهای درست در آینده با اهمیت و ضروری به نظر می رسد. جرائمی که علیه آثار تاریخی- فرهنگی صورت می گیرد عمدتاً در فصل نهم قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۵ تحت عنوان تخریب اموال تاریخی- فرهنگی مطرح شده اند که مواد ۵۵۸ الی ۵۶۹ متضمن آنهاست، تخریب، سرقت، خرید یا پنهان کردن اموال مسروقه، ایجاد زلزله بنیان، قاچاق، حفاری، کاوش، عدم تحویل اموال مکشوفه، خرید و فروش آنها، تجاوز، تعمیر، تغییر، توسعه، انتقال و تغییر نحوه استفاده جرائمی هستند که به ترتیب در مواد مذکور مورد حکم قرار گرفته اند. در این پژوهش ضمن بیان کلیاتی درباره میراث فرهنگی به بررسی جایگاه و ارزش میراث فرهنگی، حفاظت از آن و یونسکو و اقدامات آن در جهت حفظ این آثار پرداخته ایم و جرایم علیه میراث فرهنگی توجه به بعد کیفری و مجازات جرایم علیه تخریب و تضييع بررسی خلاءهای قانونی و ارائه راهکارهایی برای آن پرداخته ایم.

مقدمه

شناخت گذشته برای ساختن آینده ای بر پایه هویت فرهنگی هر ملت از اهمیت ویژه ای برخوردار است و در حقیقت پویایی و بقای فرهنگی هر ملت در آینده نیازمند پیوستگی میان دیروز، امروز و فردای آن است. درست است که دوران حیات ما در جهان صنعتی و پیشرفته امروزی قرار گرفته است. که دستاورد آن زدودن فاصله ها به لطف ماهواره و رایانه و ایجاد دهکده جهانی و ره آورش تسخیر دورترین سیارات و کهکشان ها می باشد اما این امروز می تواند نه باید پیوندمان را با تاریخ بگسلاند و گذشته را به دست فراموشی بسپارد. دیروز است که میتواند در طی مراحل و قطع منازل مسیر زندگانی و رسیدن به فرداهایی بهتر و روشن تر چراغ راه ما و پرتو هدایتیمان واقع گردد.

عرصه میراث فرهنگی از شاخص ترین نمودهای ظهور هویت ملی در قالب آثار ابنیه تاریخی، فرهنگی و ... در هر کشور و آینه تمام نمای فرهنگ تمدن اهالی آن سرزمین است، آثاری که می تواند بیانگر ارزش و اعتبار یک کشور در سطح بین المللی باشد. به همین دلیل است که در حوزه حقوق، از میان شقوق مختلف هنر، بیشترین قوانین و حمایت های قضایی از آن صورت گرفته است. برای برخی جوامع آثار تاریخی، فرهنگی منبع مهمی برای درآمدهای ارزی است. برای برخی دیگر تلاش در حفظ میراث فرهنگی، ارتباط مستقیمی با مسایل سیاسی و تقریباً در اغلب جوامع، اندیشمندان به اهمیت پیوند گذشته و حال خود و نقش آن در ارتقاء فرهنگی تأکید کرده اند. حقوق بر عنوان مهم ترین ابزار اجتماعی در تنظیم روابط نقش مهمی را بر عهده دارد. با توجه به گستردگی موضوعات مربوطه بر میراث فرهنگی، بررسی آن از ابعاد حقوقی مختلف به عمل می آید. حقوق کیفری با توجه بر ویژگی خاص یعنی ضمانت اجرایی که دارد از کارایی بیشتری برخوردار است.

یکی از اهداف حقوق کیفری بررسی نتیجه ای است که از این رابطه حاصل می شود به بیان دیگر، در میان مجموعه قواعد و مقررات ایران که بعضاً دارای سابقه ای در حدود یک قرن هستند، مسایل هنری یا در محاق فراموشی قرار گرفته اند یا به گونه ای گذرا به آنها پرداخته شده است. با گسترش فناوری روز و پدید آمدن مجرمان متعدد و همچنین تغییر شکل یافتن و تولید برخی عناصر هنری قوانین ایران خلأ بسیاری را احساس می کند.

بر منظور درک ماهیت قضایی و شناخت موضوع و آشنا شدن با سایر مشخصات خاص جرایم علیه میراث فرهنگی - تاریخی، مانند هر تحقیق علمی دیگری در آغاز، طرح مقدمات و مباحثی راجع بر موضوع مزبور، ابزاری مناسب جهت شناسایی و تفهیم بحث مربوط خواهد بود. لذا جهت عنوان مبانی جرایم علیه میراث فرهنگی و تاریخی ابتدا مفاهیم مربوط بر تعریف، اهداف، جایگاه و اهمیت حاکم به جرایم مزبور مد نظر است چرا که شدت اهمیت و ارزش میراث فرهنگی کاملاً واضح است و حمایت از آن قدری از ظرافت های خاص و دقیق برخوردار است. که اصول حمایتی لازم جهت حفظ میراث فرهنگی، می بایست در یک سطح بین المللی تدوین و تهیه شده و بر کلیه کشورهای جهان ابلاغ شود. تا به واسطه آن امکانات الگوبرداری آموزش شیوه های نوین حمایتی برای همه جهانیان فراهم آید. لازم به ذکر است برای اولین بار چنین اصولی برای حفظ و مرمت ابنیه تاریخی در منشور آتن به سال ۱۹۳۲ مشخص شد.

این اصول سبب یک حرکت و جنبش بین المللی گردید به گونه ای که در جزء جزء مستندات ملل مختلف منعکس شد و حتی بعدها یونسکو به منظور نیل به اهداف فوق، به یک مرکز فرهنگی جهت مطالعه طرق محافظت و مرمت میراث فرهنگی جهان در شهر رم دایر نمود و رفته رفته نتیجه توجه خاص و علاقه بسیار به امور مرمت و حفظ آثار باستانی، ایرادات و انتقادات زیادی نسبت به سیستم حمایتی و حفاظتی از اموال مندرج در منشور آتن از طرف شخصیت های هنری دنیا عنوان گردید.

نظر به ارزش میراث فرهنگی، اهمیت آن در دیدگاه عامه مردم تقریباً مسلم و محرز است، به طریق اولی این امر در ذهن تدوین کنندگان قانون وجودی پایدار و روشن خواهد داشت. اعضای قوه مقننه در دوره های مختلف قانون گذاری از میراث فرهنگی غافل نبوده اند. و پیوسته بر منظور ادامه حیات و بقای این میراث گرانبها بر وضع قوانین مختلف مبادرت نموده و بعضاً اقدامات متعددی که در جهات گوناگون علیه میراث فرهنگی ارتکاب می یابد را واجد صفت جزایی در نتیجه جرم تشخیص داده اند. در موضوع مورد بحث به دنبال این مهم هستیم که چه فعلی را قانونگذار در ارتباط با میراث فرهنگی ممنوع نموده و جرم تلقی کرده است. همان گونه که تجاوز به اموال شخصی افراد یا محاربه یا خیانت در امانت و ... در ردیف جرایم احصاء شده اند، قصد بر این است که بدانیم چه فعل یا ترک فعلی از دید مقنن بزهکارانه بوده و موضوع آن میراث فرهنگی است و

شرایط و جزئیات ایجاد کننده آنها به چه صورت می باشد. به دلیل اینکه موضوع و محور تحقیق بحث فقهی و حقوقی میراث فرهنگی است بی تردید شناخت و آگاهی از خود میراث فرهنگی اعم از تعریف، مفهوم، مصداق و ... در گام نخست بسیار ضروری است و پس از آن نحوه حمایت از این میراث و در آخر به نقد و بررسی حمایت کیفری از میراث فرهنگی در قالب جرایم و مجازات های پیش بینی شده آن در قانون می پردازیم.

فصل اول

کلیات

۱-۱-۱- کلیات

۱-۱-۱- بیان مسئله:

میراث فرهنگی آثار به جا مانده از گذشتگان و نیاکان، در همه جوامع بشری از اهمیت بسزایی برخوردار است. همانطور که از اسم آن مشخص است، فرهنگی است که از گذشته دور به فرزندان امروز به ارث رسیده است و از آنجایی که ریشه در تمدن و فرهنگ و آداب و رسوم و اعتقادات دینی دارد، میراث فرهنگی نامیده شده است اهمیت این آثار آنجا افزایش می یابد که موجب جلوگیری از نفوذ فرهنگ بیگانگان گردیده و بدین جهت همیشه مورد توجه دولت ها بوده و موضوعی برای طرح کنوانسیون های متعدد مانند قرارداد حمایت از اموال فرهنگی، هنگام جنگ ۱۹۵۴ لاهه و کنوانسیون مربوط به اتخاذ تدابیر برای ممنوع کردن و جلوگیری از ورود، صدور، انتقال مالکیت غیر قانونی اموال فرهنگی و سایر کنوانسیون ها گردیده است. علیهذا با توجه به قدمت تاریخی این آثار و آثار فرهنگی معنوی و مادی داخلی و بین المللی را بر آن داشته است تا جهت جلوگیری از وقوع جرایم بر این آثار گرانبها و ارزشمند تأملی بر وضع قوانین ویژه داشته باشد بررسی فقهی و حقوقی میراث فرهنگی و جرائم علیه این میراث ارزشمند و عوامل موثر در احیاء و حفاظت از آن و شناسایی خلأهای قانونی موجود در ایران پیرامون این موضوع و سپس ارائه راهکارهای لازم دغدغه این محقق می باشد.

۱-۱-۲- اهداف پژوهش:

- ۱- بررسی مفاهیم و مصادیق میراث فرهنگی
  - ۲- بررسی و تبیین جرایم علیه میراث فرهنگی
  - ۳- بررسی نحوه حفاظت از میراث فرهنگی
- معرفی مستندات قانونی پیرامون میراث فرهنگی

۱-۳- اهمیت و ضرورت پژوهش:

بررسی فقهی و حقوقی میراث فرهنگی در جامعه مدرن امروزی که وقوع جرایم با توجه به رشد وسایل ارتباط جمعی و ابزارهای رایانه ای آسانتر از گذشته محقق می گردد و سپس معرفی خلأهای قانونی و ارائه راهکاری لازم ضرورت انجام این تحقیق از آن حیث که تاکنون در هیچ یک از تحقیقاتی که در گذشته انجام شده راجع به موضوع تحقیق حاضر نسبت به آن از منظر فقهی و حقوقی پرداخته نشده است را ایجاب می نماید.

۱-۴- سوالات و فرضیه های پژوهش:

سوالات اصلی:

۱- ضرورت بررسی فقهی و حقوقی در احکام میراث فرهنگی چیست و چه دستاوردی دارد؟

۲- کنوانسیون ها و قوانین چه میزان در حفظ میراث فرهنگی موثر واقع شده است؟

سوالات فرعی:

۱- آیا استانداردهای حفظ میراث فرهنگی در کشور از حیث مادی و معنوی مراعات می شود؟

۲- آیا قوانین و فقه در حفظ میراث فرهنگی در کشور ما مکفی است؟

فرضیه پژوهش :

فرضیه اصلی:

۱- از آنجا که کشور ما دارای پیشینه مذهبی وسیعی می باشد در میان تمام اقشار نفوذ دارد فقه مسلماً برکنار از موضوع نیست و قوانین می بایستی وضعیت فقهی و مذهبی را دربرخورد با جرایم و این موضوع آثار فرهنگی رعایت نماید و همچنین فقه سازگاری زمان و اقتضاهای آن را برای این مهم همواره در نظر داشته باشد.

۲- تنظیم کنوانسیون ها نشان دهنده ی پی بردن انسان عصر جدید بر اهمیت میراث فرهنگی است که از جنبه های متعدد فرهنگی ، مذهبی ، اقتصادی و حتی گاهی سیاسی به آن نگاه شده، و این کنوانسیون ها و قوانین نشان دهنده جهانی بودن موضوع می باشد.